

Zpráva o šetření ve věci účasti odsouzeného na pohřbu osoby blízké

Na veřejného ochránce práv se dne 18. 8. 2023 obrátil pan A., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Horní Slavkov. Stěžoval si na zamítnutou žádost o přerušení výkonu trestu z rodinných důvodů za účelem účasti na pohřbu svého syna.

A. Shrnutí závěrů

Věznice Horní Slavkov pochybila zamítnutím žádosti stěžovatele o povolení opustit věznici za účelem účasti na pohřbu jeho syna.

B. Skutková zjištění

Ředitel Věznice Horní Slavkov plk. Mgr. Robert Frýdecký uvedl ve svém vyjádření ze dne 5. září 2023, že stěžovatel požádal o přerušení výkonu trestu z výše uvedeného důvodu dne 28. června 2023 prostřednictvím pohovoru se zástupcem ředitele věznice. Žádal o povolení opustit věznici na 12 hodin (dne 28. července 2023 od 8:00 do 20:00 h). Návrh ředitele věznice rozhodnutím zamítl dne 27. července 2023, a to na základě doporučení členů odborné komise. Komise měla 9 členů, 7 z nich hlasovalo proti povolení opustit věznici, 2 (vychovatel a sociální pracovník) hlasovali pro. Se zamítavým stanoviskem byl stěžovatel seznámen.

V odůvodnění zamítavého rozhodnutí je uvedeno, že stěžovatel vykonává trest odnětí svobody za zkrácení daně, poplatku a podobné platby ve věznici s ostrahou ve vysokém stupni zabezpečení. Délka trestu odnětí svobody nepodmíněně činí 5 let a 6 měsíců. Stěžovatel byl v minulosti dvakrát trestán, ve výkonu trestu odnětí svobody je poprvé. Plánovaný konec věznění je stanoven na 13. března 2028.

Dne 6. prosince 2022 stěžovatele zařadili na oddíl trvale pracovní nezařaditelných odsouzených (stěžovatel uvedl, že je invalidní ve třetím stupni), byl stanoven standardní program zacházení, stěžovatel úspěšně ukončil aktivitu — Základy práva a společenská výchova. Program zacházení stěžovatel plní, chování a vystupování má na požadované úrovni, pokyny zaměstnanců věznice plní. Stěžovatel se snaží o nekonfliktní průběh výkonu trestu, hádky a spory nevyhledává. Ve svých osobních i vězeňských věcech udržuje stanovený pořádek, o hygienu a osobní vzhled dbá. Ve svém volném čase se věnuje sledování televize a sportu. V průběhu výkonu trestu byl 2krát odměněn, kázeňsky trestán nebyl (sám stěžovatel uvedl, že mu nebyl zapsán jakýkoliv negativní poznatek).

V rámci vnitřní prostupné diferenciací je stěžovatel zařazen do druhé prostupné skupiny. Doposud se neúčastnil extramurální aktivity v souvislosti s programem zacházení a neabsolvoval opuštění věznice s návštěvou. Z aktuálního psychologického vyšetření nelze zhodnotit riziko selhání při přerušení výkonu trestu. Stěžovatel uvedl, že nemá jakékoliv dluhy.

C. Právní hodnocení

Věznice Horní Slavkov pochybila zamítnutím žádosti stěžovatele o povolení opustit věznici za účelem účasti na pohřbu jeho syna.

Pro naléhavé rodinné důvody může ředitel věznice přerušit odsouzenému výkon trestu až na 10 dnů během kalendářního roku.¹ „Naléhavými rodinnými důvody pro přerušení výkonu trestu jsou skutečnosti, které hluboce zasahují do citového vztahu odsouzeného k jeho blízkým osobám, nebo které mohou mít vážné důsledky v sociální nebo ekonomické oblasti jeho rodinných příslušníků nebo odsouzeného a jež zároveň vyžadují neodkladnou přítomnost odsouzeného u rodiny.“ Těmito skutečnostmi mohou být např. úmrtí v rodině, narození dítěte, vážné onemocnění osoby blízké, svatba v rodině, řízení o pozůstalosti, řešení bytových záležitostí anebo zaměstnání odsouzeného atd.²

Při rozhodování o návrhu ředitel věznice uváží, zda lze důvodně předpokládat, že odsouzený povolení opustit věznici nezneužije.³ Při využívání jednotlivých institutů pobytu odsouzených mimo věznici musí být k odsouzeným přístupováno individuálně a k jejich uplatnění lze přikročit v případě, že nelze důvodně předpokládat možná bezpečnostní rizika související s opuštěním věznice (např. páchaní další trestné činnosti, útěk atd.). Při hodnocení bezpečnostních rizik by měla věznice vycházet především z chování odsouzeného a z hodnocení odborných zaměstnanců, kteří s odsouzeným pracují.⁴

K návrhu se vyjadřuje komise odborných zaměstnanců věznice ve složení vedoucí oddělení výkonu trestu nebo jeho zástupce, speciální pedagog, psycholog, sociální pracovník, vychovatel, vedoucí oddělení vězeňské stráže nebo jeho zástupce, dále příslušník oddělení prevence a stížností a vedoucí nebo určený zaměstnanec oddělení správního.⁵

Při projednávání je nutné posoudit přístup odsouzeného k plnění programu zacházení a stanoveným povinnostem, postoj ke spáchanému trestnému činu, osobnostní charakteristiku včetně aktuálního psychického stavu, sociální zázemí a aktuální zdravotní stav. Důraz je při posouzení kladen na naplňování účelu výkonu trestu s ohledem na snižování kriminogenních rizik odsouzeného v průběhu výkonu trestu a na podporu postojů a dovedností, které odsouzenému pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu s právním řádem.⁶

Odborná komise při projednávání návrhu přihlíží vždy k tomu, zda:

- a) je tato osoba v souvislosti s případnou další trestnou nebo nedovolenou činností šetřena nebo prověřována a z vyjádření pověřeného orgánu vězeňské služby vyplývá, že jí hrozí sdělení obvinění,
- b) je vyšetřována, obviněna nebo obžalována pro další trestný čin, nebo jí hrozí výkon souhrnného trestu či trestního opatření nebo dalšího trestu či trestního opatření, případně

---

1 Ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

2 Ustanovení § 6 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 46/2017, o postupu při přerušení výkonu trestu odnětí svobody nebo trestního opatření odnětí svobody, opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo programem zacházení a povolování účasti odsouzených na akcích konaných mimo věznici.

3 Ustanovení § 17 odst. 2 citovaného nařízení.

4 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 9. listopadu 2011 sp. zn. 2181/2011/VOP/MS; dostupné z <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6350>.

5 Ustanovení § 16 odst. 1 citovaného nařízení.

6 Ustanovení § 16 odst. 4 citovaného nařízení.

- výkon podmíněně odloženého trestu či trestního opatření nebo zbytku trestu či trestního opatření,
- c) byl podán návrh soudu na ujednocení postupně soudem uložených trestů v různých typech věznice a o sjednocení nebylo soudem dosud rozhodnuto, přičemž nelze vyloučit ujednocení do přísnějšího typu věznice,
  - d) byl podán návrh na přeřazení do oddělení s vyšším stupněm zabezpečení v rámci věznice s ostrahou,
  - e) jí byl uložen výkon trestu odnětí svobody za zákonem stanovený trestný čin,
  - f) u ní byly zjištěny závažné rodinné a sociální problémy,
  - g) je zařazena v Indexu útěkářů a nebezpečných osob,
  - h) zneužila volného pohybu mimo věznici, a to i v předchozím výkonu trestu,
  - i) hrubým způsobem porušila nebo je důvodně podezřelá z porušení pracovních povinností nebo povinností ve výkonu trestu, nebo soustavně vykazuje závažné nedostatky v kázi a pořádku negativně ovlivňující případně pracovní zařazení, za které byla kázeňsky trestána,
  - j) jí bylo soudem uloženo ochranné léčení v ústavní formě či po výkonu trestu bude následovat výkon zabezpečovací detence,
  - k) je v léčebném režimu, jestliže je odsouzený v dočasné pracovní neschopnosti, anebo v režimu obdobném.⁷

V návrzích členové odborné komise, včetně jejího předsedy, uvedou svá stanoviska, která především v případě nedoporučujícího stanoviska stručně odůvodní; poté se návrh s doporučením předloží k rozhodnutí řediteli věznice.⁸

Ředitel věznice může před rozhodnutím o návrhu požádat o spolupráci orgány územně samosprávných celků poskytujících sociální službu nebo Policii České republiky k ověření a zjištění informací o rodinných poměrech odsouzeného nebo o dalších okolnostech důležitých pro rozhodnutí; stanoviska těchto orgánů nejsou pro ředitele věznice závazná.⁹

Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.¹⁰ Syn je bezesporu osobou blízkou.

V dané věci jsem neshledal důvody pro to, aby věznice neumožnila stěžovateli účast na pohřbu vlastního syna. Drtivá většina sledovaných kritérií (uvedených v odůvodnění rozhodnutí ředitele věznice) je pozitivních a odůvodnila by rozhodnutí povolit opuštění věznice.

---

7 Ustanovení § 16 odst. 5 citovaného nařízení.

8 Ustanovení § 16 odst. 6 citovaného nařízení.

9 Ustanovení § 17 odst. 1 citovaného nařízení.

10 Ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Skutečnost, že stěžovateli nebylo dosud umožněno opuštění věznice v souvislosti s návštěvou, není nikterak rozhodující; poprvé to mohlo být právě v tomto případě. Domnívám se, že fakt, že u stěžovatele nelze z aktuálního psychologického vyšetření zhodnotit riziko selhání při přerušení výkonu trestu, nemůže být důvodem k zamítnutí žádosti. Tato skutečnost nehovoří ani pro povolení, ani pro zamítnutí žádosti. Věznice navíc postupovala v rozporu s vnitřním předpisem vězeňské služby, kdy jednotliví členové v případě nedoporučujícího stanoviska stručně neodůvodnili své zamítavé stanovisko. Vychovatel, který se stěžovatelem pracuje v těsném kontaktu s každodenním osobním stykem a zná jeho osobnost nejlépe, navrhoval vyhovět žádosti; stejně tak sociální pracovník.

Všechny skutečnosti, které jsou uvedeny ve vnitřním předpisu jako ty, ke kterým se má vždy přihlížet, rovněž odůvodňují, aby stěžovatel dostal povolení k opuštění věznice. Navíc je třeba si uvědomit, že stěžovateli zemřel vlastní syn; taková situace (úmrtí vlastního dítěte) je vždy velmi citlivá, tragická a nečekaná, ať už otec se synem měl jakýkoliv vztah. Myslím si, že i tento fakt měl být brán v potaz a zaměstnanci věznice měli mít v tomto více citu a pochopení.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám řediteli Věznice Horní Slavkov a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěnému pochybení a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 4. října 2023

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv